

SZÓSZÉK – ÚRASZTALA

FIGYELJETEK, VIGYÁZZATOK ÉS IMÁDKOZZATOK

Mk 13, 32—37

A felolvasott bibliai rész a kisapokalipszisnek nevezett fejezet záró mondatait tartalmazza.

A Jézus életéről és tanításairól tudósító evangéliumok tanúbizony-sága szerint a Jézus korabeli izraelita nép hitéletében és a jövővel kapcsolatos várárokzásában, egyik a másik mellett, két felfogás élt. Az egyik a próféták tanításai alapján a Messiás közeli eljövele hitén épült fel, akinek földi uralma a hívő izraelita ember számára a végleges, eszményi boldog életet, Isten országa megvalósulását fogja biztosítani. Ez a várárokzás Dávid király dicsőséges uralkodásához, mint eszményhez kapcsolódott; esszerint a Messiás nem lesz más, mint egy dávidi sarj-ból származó hatalmas földi világhódító, akinek az uralma minden földi ellenség teljes legyőzését és szolgaságba döntését fogja eredményezni, ugyanakkor pedig a kiválasztott zsidó nép számára soha el nem múlt dicsőséget és békességet fog jelenteni.

Tudjuk azonban azt is, hogy a földi messiási várárokzás a Jézus előtti második évszázadtól kezdődően egyetemesebbé vált, és az ún. apokaliptikus irodalom hatására fokozatosan felemelkedett a földről a menny-be. Ettől az időtől kezdve a nép jelentős része már a magasból, az ég-ből, kozmikus változások eredményeképpen, új ég és új föld formálódá-sán keresztül várta a Messiás megjelenését és Isten országa megvaló-sulását. Ennek az apokaliptikus várárokzásnak nagyszerű szöszólója a Jézus útját zord bünbánati prédikálásával előkészítő Keresztelő János volt. Ez a rég elnémult próféták hangján megszólaló prédikátor a pusztába kiözönlő jeruzsálemi népnek a megtérés feltétlen szükségességét hirdette, és így ostromozta őket: azt hiszitek, hogy a legközelebbi jövő-ben megvalósuló Isten országa csupán a nem-izraeliták számára fog irgalmatlan ítéletet jelenteni? Azt hiszitek, hogy Isten az ítélet órájában, csak azért, mert a kiválasztott nép fiai vagytok, kímélni fog, ha bűnösök vagytok? Bánjátok meg hát bűneiteket, szálljatok áhítatos lé-lekkel magatokba, tisztítsátok meg szíveteket és lelketeket, teremjeteK megtéréshez méltó gyümölcsöket, hogy az ajtó előtt álló, bármely pil-lanatban megvalósulható Isten országa számotokra ne kárhozatot, ha-nem üdvösséget jelentsen.

Keresztelő János prédikálása Jézus nyilvános működésének kiindulópontjává lett. Jézus is, mint korának gyermeke, apokaliptikus légkörben, a várakozás izzó, feszült hangulatában élt. Rendületlenül hitte a köréje sereglett tanítványokkal és népe jelentős részével, hogy nagyon hamar, a legközelebbi időben, új ég és új föld létrejöttével el fog jönni, meg fog valósulni Isten országa. Azért tanított, azért prédikált, hogy népének fiait és leányait az Isten országa méltó fogadására előkészítse. De az, amit Jézus hirdetett és megvalósított, mérhetetlenül magasabb rendű volt mindannál, amit akár a próféták, akár az apokaliptikus várakozás szószólói hirdettek, tanítottak. Jézus szerint az eszményi világ, az Isten országa a legfőbb jó, az összes javak közt értékben a legelső. Ebben a nagyszerű, boldog, eszményi országban nincs gazdag és szegény, dőzsölő és elnyomott, zsidó vagy pogány. Ebben az országban egyetlen mérték uralkodik: a szeretet. Az ítélet óráját senki el nem kerülheti. Az ítélet asztalánál minden ember aszerint nyeri el méltó jutalmát vagy veszi el méltó büntetését, amilyen mértékben földi életében az Isten és emberek iránti kettős szeretetparancsolatot hirdette és cselekedte.

Tudjuk, hogy az ún. apokaliptikus szemléletnek a maga bonyolult számismisztikájával, egyoldalú, fanatikus túlzásaival egészségtelen megnyilatkozásai is voltak. Mindezt azonban Jézus a leghatározottabban visszautasította. Alapigénk szavai szerint félre nem érthető világossággal hitte és hirdette, hogy az Isten országa eljövételének időpontjáról és részleteiről senki sem tud semmit, sem égen, sem földön, hanem csak az Atya. Isten országa Isten adománya; ő hozza el azt. Nekünk egyetlen lehetőségünk, feladatunk, hivatásunk marad: Istennek tetsző, magasrendű életünkkel és cselekedeteinkkel az Isten országa méltó fogadására felkészülnünk. Ezért hangzott olyan határozottan a tanítványok felé az erőteljes jézusi figyelmeztetés: „Figyeljete, vigyázzatok és imádkozzatok, mert nem tudjátok, mikor jön el az Isten országa.“

Az az igazi nagyság Jézus életében és tanításaiban, hogy egyfelől hitte és hirdette, hogy Isten országa közel van, másfelől, éppen e közelség következményeként, minden tanítványától a legmagasabb erkölcsi parancsolatok feltétlen teljesítését követelte.

Közben közel kétezer esztendő pergett le az idő soha meg nem álló, kérlelhetetlen homokóráján. Ez alatt az emberi mértékkel mérve nagyon hosszú idő alatt élet- és világszemléletünk, ismeretünk, az elkövetkező ítélettel kapcsolatos hitünk lényeges módosulásokon, alapvető fejlődésen ment keresztül. Ma már nem hisszük, hogy kozmikus változások eredményeképpen, új ég és új föld kiformalódásával fog eljönni az ítélet napja és fog megvalósulni Isten országa, az eszményi világ. Egy azonban bizonyos: Jézus figyelmeztetése időszerűségéből mind a mai napig nem veszített semmit. Tanításainak időhöz kötött része, a keret az, ami a lényegre nem érinti, jelentőségét rég elveszítette, anélkül, hogy az örök mondanivaló értékét a legkisebb mértékben is érintette volna. Ennek a figyelmeztetésnek a lényege pedig ez: a mi egész mulandó, tovatűnő földi életünk folytonos vizsgálás, számotadás Istennünk és lelkiismeretünk előtt, egészen addig, amíg ebből a látható, kéz-

zelfogható földi életből való távozásunk pillanatában kivétel nélkül mindannyian végső, döntő számadástételre szembekerülünk az Örök bíróval, Istenünkkel.

És különleges hangsúllyal hangzik az esztendő utolsó estéjén felénk, e gyülekezet felé az alapige figyelmeztetése: „Figyeljetek, vigyázatok és imádkozzatok!”

Ennek a szilveszterestnek különleges áhítatában, talán csupán rövid időre, de feltétlenül megérint minket mindannyiunkat egy mámoros, sejtelmes, meghatározhatatlan, keserű vagy bizakodó, de mindenképpen ünnepélyes hangulat. Poharak összekoccanásában, családtagok csókjában, egymás baráti kezének a megszorításában, az egymásra való pillantásban van valami mélyen megrendítő, valami, amit szavakban kifejezni nagyon nehéz. Ez az őesztendei hangulat ugyanis tudatosan, vagy félig tudattalanul, de a maga egész súlyával rádöbbsent a valóságra, amiről hétköznapjainkban nagyon könnyen és nagyon szívesen megfeledkezünk: mi szüntelenül határvonalon, az élet és a halál határvonalán állunk; halandók vagyunk, akik egy esztendővel ismét közelebb érkeztünk földi életünk végéhez, és akiknek egyszer, előbb vagy utóbb, de meg kell jelennünk végső számadástételre Istenünk előtt. Őesztendő estéjén vakító reflektorként világítanak bele lelkünkbe a véges voltunkkal kapcsolatos örök kérdések: vajon mi, akik ma könnyes tekintettel emlékezünk, elérkezünk-e egy újabb esztendő végéhez, és ha igen, hogyan érkezünk el? Vajon együtt érkezünk-e meg hitvestársunkkal, gyermekeinkkel, szüleinkkel, a szívünkhöz és életünkhöz legközelebb állókkal, s ha igen, milyen lesz ez a megérkezés? Testben-lélekkben roskadozva, megtörve és kiábrándulva, vagy derűs mosollyal, kiegyensúlyozott, boldog hangulatban hangzik-e majd felénk a tovatűnő esztendőt búcsúztató éjféli harangszó?

Ezekre a kérdésekre feleletet adni nem tudunk. De hívő emberi mi-voltunkban, a szilveszteresti harangok zúgása közben felragyog lelkünkben egy áldott, megnyugtató, megszentelő felismerés: mi mindennel, amik vagyunk, mindennel, amivel rendelkezünk, a teremtő megtartó, gondviselő és számonkérő Isten kezeiben vagyunk; tőle függünk, mulandó voltunkban ő a mi egyedüli, örök, megingathatatlan várunk, erős kösziklánk, örök igazságunk; ő a mi megbocsátó, minket egyszer megítélő édes jó Atyánk! Ezért év végi számadástételünket feléje fordulva, alázatos lélekkel, tiszta gyermeki áhítattal és szent bizakodással végezzük.

Életünkben ennek az esztendőnek folyamán is, a korábbi esztendőkhöz hasonlóan, volt könny és fájdalom is, de volt öröm és megelégedés is. Tudjuk, hogy a könny éppen úgy hozzátartozik életünkhöz, mint a mosoly. Egyszer egyikünknek, máskor másikunknak jut nagyobb mértékben ebből vagy abból boldog vagy szomorú osztályrész. Ezért az egész tovatűnő évet, örömeivel és csalódásaival, könnyeivel és mosolyaival együtt hálaadó lélekkel, tiszta, gyermeki, remegő áhítattal gondviselő Istenünknek megköszönjük.

A 90. zsoltár szerint „a mi esztendeinknek napjai gyorsan tovatűnnek, mintha repülnének“. Valóban úgy tűnik, mintha csak tegnap lett

volna, amikor egy évvel ezelőtt, óesztendő estéjén e szent hajlékban imádkozhattunk — és íme, ismét búcsúzunk egy újabb esztendőttől. Ugyanez a zsoltár ezt kéri Istentől: „Taníts minket úgy számlálni napjainkat, hogy bölcs szívhez jussunk.“ Ugyanezt a gondolatot juttatja kifejezésre alapigénk is. Hallgassunk azért áhítatosan lélekkel Jézus figyelmeztetésére: „Figyeljete, vigyázzatok és imádkozzatek.“

Jézus kettős szeretetparancsának értelmében az óesztendő áhítatában tegyünk szent fogadalmat, hogy amíg Isten végtelen és kifogyhatatlan gondviselésével nekünk e földön életet ad, az új esztendőben, és az azután következő években is, az eddiginél nagyobb mértékben igyekeznünk fogunk úgy formálni gondolkozásunkat, életszemléletünket, istenhitünket és életprogramunkat és úgy fogunk törekedni magasrendű cselekedeteinkkel Jézus-tanítványokká, a teremtés koronáivá magasztosulni, hogy Isten színe előtt, ha a hívó szó majd felénk is elhangzik, bármelyik pillanatban készen, nyugodt lelkiismerettel megállhassunk.

Íme, ez az evangélium áldott üzenete és szent figyelmeztetése hozánk, mindannyiunkhoz, az esztendő utolsó óráiban. Ámen.

Dr. KOVÁCS LAJOS

MEGTARTÓ NÉV

Ap Csel 4:7—12

— Karácsonyi —

Azok között a legendás elemek között, melyekkel a néplélek a karácsonyi panorámát már az apostoli korban ékesíteni kezdte, ott pislog a betlehemi csillag is. Jött a titokzatos messziségből, szokatlan fényével feltűnt: s — keletről nyugatra tartva — szórta le a földre az égi üzenetet: „egy gyermek született nekünk!“

Akadtak írásmagyarázók, akik e hírhozó csillag megjelenését valamely üstökössel próbálták összefüggésbe hozni, amely éppen akkor érkezett volna látótávolságba.

Nem tudom, a csillagászat alátámasztja-e ezt a feltevést vagy sem: mi azonban jelképesen fogadjuk el. Hiszen az a megható karácsonyi kép, melyet az evangéliumok számunkra megőriztek, bizonyosága annak a tiszteletnek, szeretetnek, csodálatnak, mellyel a „betlehemi kisdedet“ pólyálgatták. S emellett az, akinek születését a betlehemi csillag hirdette, nem ragyog-e ott a vallástörténelem egén, mint útmutató csillag!?

S ez az üstökös minden adventben földközébe érkezik, s karácsonykor életünk egén delel. Bármerre fordulsz, mindenütt hull reád, hull szívedbe a fény, a szó, a muzsika, a kép, amivel az üstökös uszályát a századok feltöltötték. Karácsonyfa mellé sereglesz meleg családi körben, vagy gyermekvárosok hatalmas télifáit állod körül: mind-